

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKЦИИ ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI, POSWIĘCONY SPRAWOM MIEJSCOWYM ORAZ ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: CZĘSTOCHOWA, II-GA ALJA Nr. 23. TELEFON Nr. 21.
 Redaktor lub jego zastępca przejmujący odpowiedzialność za wydawnictwo z wyjątkiem dziennikarzy od 2-10 wroc. Odpowiedzialność za treść: Redaktor lub jego zastępca.
 Redaktor lub jego zastępca przejmujący odpowiedzialność za wydawnictwo z wyjątkiem dziennikarzy od 2-10 wroc. Odpowiedzialność za treść: Redaktor lub jego zastępca.

Agencja: w Katowiu, Noworodoku, Myszkowie, Zawierciu, Piotrkowie, Łodzi i Warszawie. Cena pojedynczego egzemplarza kop. 5.

CORSO
 w Częstochowie II-ga Aleja 27, Tel. 6-59
 róg Teatralnej

Zjednoczone towarzystwo dramatyczne
 operetkowe pod artystycznym kierunkiem
A. Millera
Trzeci raz

Dziś! we Wtorek d. 3 Listopada 1914 r.
Krakowiacy i Górale
 opera narodowa w 3 aktach napisal I. N. Kamiński, muz. K. Karpińskiego z tańcami
 początek o godzinie 5-ej i pół koniec o godzinie 8-ej i pół.

TEATR „ODEON”
 II Aleja № 43. Program od Soboty 31 do piątku 6 Listopada 1914 roku.
NA POLU BITWY
 Dramat z wojen amerykańskich.
Żona oberżysty (dramat) **Spory sąsiedzkie** (obrazek wjaski)
Wyrób szyn (naukowy) **Historja pary spodnie** (k. om.)
Zaczarowany dom (fantastyk.) **Dzień wyprawy** (komiczny)
Strach ma wielkie oczy (kom.) **Ul tajemniczy** (balet w kolorach) i inne.
 Ceny miejsc: zniżone! 25, 20 i 10 kop. Dzieci 15, 10 i 5 kop. Początek przedstawień o godzinie 5-ej, koniec o 9-ej wieczór.

PIEKARNIA
Marcelego Chmielewskiego
 Egz. od lat dziesięciu w Alei II przeniesiono zostało do **lokalu własnego przy ul. Teatralnej 48** róg Zielonej Tel. 654
 Filje: ul. Dojazd 13, ul. Krakowska 35, ul. Siedm Kamienic 21.
 Polecia pieczywo znane ze swej dobroci. Sprzedaż detaliczna i hurtowa.
 Piekarnia urządzoną została podług nowoczesnych wymogów.
 z poważaniem **Marceli Chmielewski.**

Zgubiono
 paszport wydany przez powiat Łaski guberni Kaliskiej na nazwisko Eleonory Szale 0420-3
 Potrzebne Kłitny wiadomości w Administracji Gońca. 2136
Poszukuje
 szychy po domach ul. Warszawska Nr 66 2138-1

BOL GŁOWY MIGRENE

Znana firma przyborów kościelnych
K. Chachulski
 dawniej ul. 7 Kamienic № 19
 przeniesiona została w Aleję III-cią № 53 parter—front.

Doktor BRONIA TOWSKI
 Paweł Broniatowski
 Częstochowa Nowy-Rynek 3. Telefon 34.
 Choroby skórne, włosów, płciowe, weneryczne (kompleksy), choroby wewnętrzne, choroby dziecięce, choroby zakaźne, choroby zębne, choroby oczu, choroby uszu, choroby nosa, choroby gardła, choroby krtani, choroby płuc, choroby wątroby, choroby nerek, choroby pęcherza, choroby prostaty, choroby dróg moczowych, choroby krwi, choroby serca, choroby naczyń, choroby mózgu, choroby ośrodkowego układu nerwowego, choroby zmysłowe, choroby psychiczne, choroby wywołane przez pasożyty, choroby wywołane przez bakterie, choroby wywołane przez grzyby, choroby wywołane przez wirusy, choroby wywołane przez pasożyty zwierzęce, choroby wywołane przez pasożyty roślinne, choroby wywołane przez pasożyty grzybicze, choroby wywołane przez pasożyty zwierzęce, choroby wywołane przez pasożyty roślinne, choroby wywołane przez pasożyty grzybicze.

Belgia (państwo Kongo) 2,400,000 km. kwadr. jest to mniej więcej 67 procent ogólnego obszaru Afryki.
 W Azji położenie tak się przedstawia: Azjatycka Rosja oraz posiadłości angielskie i francuskie obejmują razem 28 mil. km. kw., Japonia wraz z Koreą około 70,000 km. kw. Tu więc obszar wciągnięty w wojnę dochodzi do 24 mil. km. kw., stanowi więc około 58 procent całego obszaru Azji, wynoszącego 44 miliony km. kw.
 Australia obejmuje ogółem wraz z Nową Gwineą i wyspami Oceanii blisko 9 mil. km. kw. Ponieważ cały ląd stały Australii należy do Anglii, a także większa część archipelagów wchodził w skład kolonii trzech państw wojnujących: Anglii, Niemców i Francji — z tej więc części świata więcej niż 94 procent obszaru uważać trzeba za teren objęty wojną, bo 85 mil. na 9 mil. km. kw. Wiadomo zaś, że wojna daje się tam odczuwać rzeczywistości w całej pełni, niemieckie bowiem posiadłości już zostały zajęte przez Anglików lub Japończyków, a kolonie angielskie na stałym lądzie Australii zmobilizowały całą swoją siłę zbrojną w sile około 100 tysięcy żołnierza a częściowo już wysłały ją do Europy do Francji.
 Najkorzystniej przedstawia się pozycja Ameryki Z. ogólnego jej obszaru 89 mil. km. kw. przypada na kolonie angielskie i francuskie niespełna 9 mil. km. kw. (głównie Kanada z przyległościami). Z Ameryki więc bierze udział w wojnie tylko mniej-więcej 28 procent obszaru.
 Jak przedstawia się stosunek ten na całej kuli ziemskiej? Wszystkie lądy kuli ziemskiej obejmują razem 145 mil. km. kw. Jesteli jednak od-

liczyć od tej cyfry 18 mil. km. kw., przypadające na kraje pod obu biegunami, niezamieszkałe, to jako ląd stały, który może być siedziabą ludzką, pozostanie 132 mil. km. kw. Po nieważ zaś z tego obszaru ogółem 69 milionów km. kw. objętych jest obecną wojną, bez przesydy mówić można, że nawiedziła ona znaczną większość całej kuli ziemskiej.
 Podobnie przedstawia się obecna wojna, gdy wziąć w rachubę stosunek liczebny ludności wojnujących państw do ogółu ludności kuli ziemskiej. Cyfry tak się przedstawiają:
 Według najnowszej statystyki liczą mieszkańcy:
 Niemcy 62 milionów
 Austro-Węgry 58 „
 razem 120 milionów
 natomiast:
 Rosya 136,0 milionów
 Anglia 47,0 „
 Francja 39,8 „
 Belgia z Luksemburgiem 8,0 „
 Serbia z Czarnogorą 4,8 „
 razem 235,4 milionów

Teatr wojny może być ograniczony przez neutralizację niektórych krajów, w których nie wolno przeprowadzać ruchów wojennych. Neutralizacja nabyla się już to przez umowę ogólną i trwałą.
 Używać siły wolno tylko wojsku zbrojnemu stron wojnujących i to tylko przeciwko uzbrojonnemu wojsku nieprzyjaciela. Nie wolno zwrócić broni przeciw ludności, zachowując się spokojnie. Z drugiej atoli strony każdy krok nieprzyjacielski, którego by dopuścił się któkolwiek z ludności przeciwko wojsku nieprzyjacielskiemu podlega karze, jako występek według obowiązującego w danym czasie i w danym miejscu prawa. Nie zawsze atoli można przeprowadzić ściśle granicę między regularną armią i ludnością nie walczącą.
 Konferencja Haaska z dnia 29 lipca 1899 postanawia, że ustawy, przepisy i obowiązki stanu wojennego nie tyrają się samej tylko armii, lecz również także milicji i korpusów ochotniczych pod następującymi warunkami:
 I. Jeżeli na czele ich stoi ktoś, odpowiedzialny za zachowanie się swych podwładnych.
 II. Jeżeli noszą pewną odznakę, widoczną zdaleka.
 III. Jeżeli broń noszą publicznie.
 IV. Jeżeli tocząc wojnę, zachowują przepisy i zwyczajne wojenne.
 Ludność kraju nie obsadzonego, która chwyci za broń z własnego popędu, podlega gdy zbliża się nieprzyjaciela, ażeby mu się oprzeć, nie mają jednak dosyć czasu, żeby się nałożyć zorganizować — uważa się za stronę wojnującą, o ile stosuje się do praw i zwyczajów wojennych.
 Pod ochroną prawa międzynarodowego pozostają także niekombatanci, przynależni do armii i podlegali jej karności. Jeżeli tacy dostaną się w ręce nieprzyjaciela, mają prawo, żeby postępować z nimi, jako z jeńcami wojennymi. Nie wolno używać broni ani im, ani przeciw nim. Należą do nich urzędnicy wojskowi, sprawodawcy dziennikarscy, dostawcy handlowi armii, przekupnie, marketanki i t. d. Niekombatanci schwytani z bronią w ręką wyłączeni są z pod wszelkich praw wojennych.

Świat w wojnie.
 Wojna obecna jest nie tylko wojną europejską, lecz także wojną światową. Ponieważ objęła kolonie państw wojnujących, przestrzeń dotknęta bezpośrednio zawierucha wojenną stanowi więcej niż półtora obszaru wszystkich lądów kuli ziemskiej. Wykazuje to następujące cyfry:
 W Europie wynosi obszar Niemiec 548 000 kilometrów kwadratowych, Austro-Węgier 876 600 km. kwadr., razem więc oba te państwa sprzymierzone zajmują obszar 1 424 600 km. kwadr. Z państw przezwolonej strony wojnującej mają obszar: Rosja 6 469 000 km. kw., Anglia 818 000, Francja 586 000, Belgia z Luksemburgiem około 22 000, Serbia 87 000, Czarnogóra 142 000 km. kw., razem więc państwa trójprzymierzenia wraz ze sprzymierzonymi mają około 6 440 000 km. kwadr. Ponieważ cały obszar Europy wynosi 9 724 000 km. kw., wojna objęła w Europie około 78 procent całego terytorjum tej części świata.
 W podobnym mierze, chociaż nie bezpośrednio, nie z wszystkimi skutkami wojny wciągnięta jest w wir Afryka. Tam posiadłości poszczególnych państw wojnujących zajmują: Anglia (wraz z Egiptem) 8 mil. 700 tys. km. kw., Francja (wraz z sultanatem marokańskim) 6 600 000 km. kw., Niemcy 2 800 000 km. kw., wreszcie

W samej Europie ludność trójprzymierzenia przewyższa liczbę ludności dwuprzymerza, Niemiec i Austro-Węgier, dwukrotnie.
 Do tych cyfr atoli należy jeszcze doliczyć ludność kolonii państw wojnujących. Kolonie niemieckie w Azji, Afryce i Australii liczą razem 12 milionów, natomiast ludność wszystkich kolonii Anglii, Francji, Rosji i Belgii wynosi 567 milionów głów. Razem więc po stronie dwuprzymerza stoi obecnie 182 milionów ludzi, natomiast po stronie trójprzymierzenia 802 miliony. Wojna objęła tedy ogółem 934 mil. mieszkańców kuli ziemskiej, a ponieważ cała jej ludność dochodzi do 1890 milionów — dotkniętych wojną jest okrągo 67 procent całej ludkości.
 Ogrom kosztów wojny ilustrują następujące cyfry, przytoczone przez jedno z pism niemieckich.
 Należy liżycy przeciętnie, że państwa, toczące wojnę, wydają dziennie na głowę 10 mk., to znaczy ogółem 204 miliony marek dziennie, 612 miliardów miesięcznie a 7844 miliardy przez cały rok. Razem z wydatkami mobilizacyjnymi państw neutralnych uczyni to okrągo 75 — 80 miliardów marek, mniej-więcej tyle, ile wynosi w ciągu roku obecnego bandel wszech światowy i nie wiele mniej, niż długi państwowe, państw toczących wojnę, nie wiele mniej niż wartość ich kolei żelaznych, która (wyjąwszy Japonię) wynosi 88,8 miliardów marek. Rad.

Chwila obecna.
Zniżenie stopy procentowej.
 Rada generalna Banku austro-węgierskiego odbyła posiedzenie, na którym postanowiono znizanie stopy procentowej o pół proc. Od dnia 30 października począwszy, dla dyskonta weksli, warrantów i efektów, stopa wynosi będzie 5 i pół proc., dla pożyczek na renty państwowe austriackie, na bonny kasowe państwowe 6 proc. na pożyczki, na inne papiery wartościowe 6 i pół proc.
Bombardowanie Krymu.
 „Nowa Reforma” z dn. 30 zm. zamieszcza telegram c. k. Biura korespondencyjnego z Petersburga via Berlin, że Peterab. Ag. tel. donosi pod datą 29 b. m.: Między godz. 0 i pół a 10 i pół przed południem krakówni turecki o trzech kominach ostrzeliwał miasto i dworzec w Theodory, dalej katedrę, cerkiew grecką, spichrz w porcie i melo. Jeden żołnierz został stracony. Gmach filii banku

Zasadnicze postanowienie prawa wojennego.
 Według zasad prawa wojennego, obszarem (czy krajem) walki jest cała lądowa i wodna przestrzeń państw prowadzących wojnę, tudzież otwarte morze. Obszar wojenny, czyli tak zwany teatr wojny, obejmuje również osady zamorskie prowincje i państwa podlegające państwu prowadzącemu wojnę; nie obejmuje jednak przestrzeni, które są obsadzone obcymi siłami zbrojnymi. Na morzu mogą strony wojnujące podejmować wszelkie zarządzenia obronne i zaczepne, bez względu, czy zaszkodzą tem stronie neutralnej.

